

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 09.10.2025 § 130

§ 130

Päätös eläinlääkintähuoltolain (285/2023) mukaisesta kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuun laajuudesta 1.1.2026 alkaen

Valmistelijat / lisätiedot:
Nevas Mari

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtaja Timo Pasi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää 1.1.2026 alkaen:

- 1) järjestää virka-aikana kaikki eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 8 §:n mukaiset, yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotta varmistetaan palveluiden riittävä alueellinen saatavuus, turvataan oman palvelutuotannon kokonaisuuden ylläpitäminen sekä varmistetaan muiden eläinlääkintähuoltolaissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukainen hoito.
- 2) tarjota virka-aikana vähäisen määrän järjestämisvastuun ylittäviä, täydentäviä eläinlääkäripalveluita, jotka on hinnoiteltava markkinahintaisesti.
- 3) järjestää virka-ajan ulkopuolella 8 §:ssä säädetyn mukaisesti kiireelliset eläinlääkäripalvelut, jotka huomioiden 9-11 §:ssä säädetty vähimmäistaso ja -laajuus tulee järjestää kunnan alueella virka-ajan ulkopuolella päivystysluontoisesti.
- 4) että tämä päätös tulee voimaan 1.1.2026 mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta

Käsittely

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtaja Pasi Timon estyneenä ollessa asian esitteli kaupunkiympäristön toimialajohtajan 13.3.2024 tekemän sijaistuspäätöksen mukaisesti ympäristöjohtaja Tarja Söderman.

Päätös

Ympäristö- ja rakennuslautakunta: Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Vuoden 2026 alussa voimaan tulevan eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 3 §:n mukaan kunta (järjestäjä) huolehtii alueellaan eläinlääkäripalvelujen sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan ja kunnaneläinlääkäreille säädettyjen tehtävien hoidon järjestämisestä siten kuin eläinlääkintähuoltolaissa säädetään. Järjestäjän tehtävistä huolehtii lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Espoon kaupungin hallintosäännön I osan 4 luvun 20 §:n mukaan ympäristö- ja rakennuslautakunnan tehtävänä on toimia eläinlääkintähuoltolaissa

tarkoitettuna kunnan tehtävien järjestämisestä vastaavana viranomaisena Espoon ja Kauniaisten kaupunkien sekä Kirkkonummen kunnan muodostamalla ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella.

Nykytilanne

Espoon kaupungineläinlääkäriin vastaanotolla tuotetaan lakisääteiset virka-aikaiset eläinlääkinnän palvelut Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen alueella. Vastaanotolla työskentelee kaksi kaupungineläinlääkärinä, jotka tekevät 50 % työajastaan praktiikkaa ja 50 % valvontatehtäviä. Lisäksi vastaanotolla työskentelee kaksi valvontaeläinlääkärinä sekä klinikkaeläinhoitajana. Virka-ajan ulkopuolinen päivystys hankitaan sekä kaikille kotieläimille ostopalveluna Yliopistolliselta eläinsairaaltalalta.

Eläinlääkintähuoltolain uudistus

Vuoden 2026 alusta tulee voimaan uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023), jonka keskeisenä tarkoituksena on turvata perustason eläinlääkäripalvelujen saatavuus koko maassa sekä täsmentää kuntien järjestämisvastuuta. Laki selkeyttää, mitkä palvelut kuuluvat lakisääteisesti kunnan vastuulle ja mitkä voidaan tuottaa täydentävinä markkinaehtoisesti. Samalla se varmistaa, että palvelut hinnoitellaan kohtuullisesti, kilpailuneutraaliteetti toteutuu ja kunnaneläinlääkärijärjestelmä säilyy toimintakykyisenä.

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:ssä luetellaan kaikki yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka kunnan on järjestettävä 9 §:n mukaisesti vähintään elintarvike- ja turkistuotantoeläimille, sekä tarjottava kiireellistä eläinlääkäriapua kaikille kotieläimille. Muut lakisääteiset palvelut järjestetään alueellisen saatavuuden ja muiden järjestäjälle tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi, huomioiden yksityinen palveluntarjonta. Järjestäjä voi myös päättää tarjota järjestämisvastuun ylittäviä täydentäviä eläinlääkäripalveluita (17 §), joiden tulee sisältönsä ja mitoituksensa osalta olla oikeasuhtaisia ja markkinaperusteisesti hinnoiteltuja, eivätkä ne saa olla erikoiseläinlääkäripalveluita.

Arvio toiminta-alueen eläinmääristä

Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen alueella on paljon lemmikki- ja harraste-eläimiä. Pienikokoisia lemmikkieläimiä arvioidaan olevan laskennallisesti noin 1/8 asukkaiden määrästä, mikä kyseisellä alueella tarkoittaa n. 46 000 lemmikkiä.

Pitopaikkojen määräksi on Ruokaviraston eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen alueella ilmoitettu yhteensä 699 eläinten pitopaikkaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kaikissa pitopaikoissa olisi jatkuvasti eläimiä. Tuotantoeläinten osalta valvonta-alueella on yhteensä 17 rekisteröitynyttä nautojen pitäjää. Hevosia on pitopaikkarekisterin mukaan 127 pitopaikassa, joissa maksimikapasiteetti noin 1800 hevosta. Muiden tuotantoeläinten pitopaikoiksi rekisteröityneitä kohteita on koko valvonta-alueella eläinlajeittain seuraavasti; aasit 4, alpakat 1, ankat 16, fasaanit 5, kanat 252, kyyhkyset 10, lampaat 96, viiräiset 16, vuohet 17 pitopaikkaa ja mehiläisiä 196 tarhaa. Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen alueella ei tällä hetkellä sijaitse yhtään turkistuantotilaa.

Arvio toiminta-alueen eläinlääkäripalvelujen tarjoajista

Toiminta-alueen yksityisten eläinlääkäripalvelujen osalta toteutettiin markkinatilanteen kartoitus eläinlääkäripalveluntarjoajille kohdennetun kyselyn avulla. Lisäksi yritysten nettisivuja hyödynnettiin tiedon keruussa tarpeellisilta osin. Kartoituksen tuloksia on esitetty tarkemmin liitteessä 1.

Alueella on runsaasti yksityisiä palveluntarjoajia, mutta yöaikaista päivystystä on hyvin rajatusti tarjolla, eikä yöaikaista elintarviketuotantoeläimille tarkoitettua eläinlääkäripalvelua ole saatavilla käytännössä lainkaan. Alueella on useita hevospraktiikkaa tekeviä eläinlääkäreitä ja kohtuullisen matkan päässä on saatavissa myös sairaalatasoisen palveluita hevosille. Hinnat vaihtelevat riippuen palveluntarjoajan klinikan tasosta ja mahdollisesta erikoisosaamisesta.

Oma tuotanto ja ostopalvelut

Kaupungin on lainsäädännön minimivaatimuksena varauduttava tuottamaan 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille sekä kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille kotieläimille. Tämän palvelutarpeen turvaamiseksi on perusteltua, että kaupunki tarjoaa myös omana toimintanaan eläinlääkäripalvelua. Tuotamme eläinlääkäripalveluita tällä hetkellä yhden henkilötyövuoden verran. Suhteutettuna alueen arviolta 46 000 lemmikin sekä satojen tuotantoeläintilojen määrään, voidaan kaupungineläinlääkäriresurssin katsoa olevan hyvin maltillinen, ja on selvää, että alueen eläinlääkäripalvelujen tuotanto nojaa vahvasti yksityisten palveluntarjoajien toimintaan, eikä kaupungin tuottama palvelu vääristä markkinatilannetta. Palvelut tuotetaan kaupungineläinlääkäriin vastaanotolla virka-aikaan. Päiväaikaisessa praktiikassa hoidetaan sekä ajanvarauspotilaita että kiireellistä hoitoa vaativia eläimiä. Kaupungineläinlääkäriin vuosittaisten potilaskäyntien määrä on 3500–4100, josta noin 20 on tilakäyntejä. Erityisesti lemmikkien osalta palvelujen kysyntä on ollut selvästi suurempi kuin mahdollisuus palvelujen tarjoamiseen ja saadut asiakaspalautteet ovat hyvin positiivisia.

Virka-ajan ulkopuolinen päivystys on ostettu jo usean vuosikymmenen ajan Yliopistolliselta eläinsairaaltal. Eläinsairaalan päivystyksessä hoidetaan vuosittain noin 500-650 pieneläintä ja hevos- ja tuotantoeläinsairaalan puolella noin 150 eläintä, joista pääosa hevosia. Järjestely on toiminut hyvin.

Yliopistollisen eläinsairaalan rooli palveluntuottajana on huomioitu uudessa eläinlääkintähuoltolaissa (18 §). Yliopisto tuottaa 9 §:n mukaisesti järjestäjien järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Lain siirtymäsäännöksen (38 §) perusteella ne 9 §:ssä tarkoitettut eläinlääkäripalvelut, joita Helsingin yliopisto on tuottanut järjestäjän ja yliopiston välisen sopimuksen perusteella vähintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaantuloa edeltävien viiden vuoden aikana, määrittävät tämän lain voimaan tullessa Helsingin yliopiston julkisen palvelutuotannon laajuuden kyseessä olevassa toiminta-alueen osassa. Espoon, Kirkkonummen ja Kauniaisten virka-ajan ulkopuolista päivystystä koskevat ostopalvelusopimukset yliopiston kanssa ovat olleet voimassa yli viiden vuoden ajan, joten yliopisto tuottaa palvelut tälle toiminta-alueelle lain voimaantullessa.

Järjestämisvastuun ja palveluvalikoiman määrittely

Kaikkien 8 §:n palvelujen esitetään sisältyvän kunnan järjestämisvastuuseen seuraavien perustelujen nojalla:

1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;

Tämä on välttämätön osa muita järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluita ja hoidon asianmukaisuuden varmistamista, joten sen katsotaan kuuluvan aina järjestämisvastuuseen.

2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;

Koiran tunnistusmerkintä on lakisääteinen velvollisuus koirien omistajille, joten on välttämätöntä varmistaa palvelun saatavuus Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen alueella kaikissa tilanteissa. Myös muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaaminen edellyttää koirien ja kissojen tunnistusmerkinnän sisällyttämistä järjestämisvastuuseen.

3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintauodeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säästösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat; Terveyskäynnit kuuluvat lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen, sillä ne koskevat tuotantoeläimiä ja toteutetaan pääasiassa osana terveydenhuoltokäyntejä.

4) rokotus;

Rokotusten tarjoamisella varaudutaan eläintautitilanteen tai sen uhkan hallitsemiseen. Markkinakartoituksen perusteella voidaan todeta, että rokotusten hinnat eivät ole yksityisten palveluntarjoajien hintoja edullisempia, eivätkä siksi vääristä kilpailutilannetta. Rokotukset ovat olennaisia infektioautien ehkäisyssä ja vaikuttavat välillisesti myös mikrobilääkkeiden käyttöä vähentävästi. Koirien ja kissojen rokottaminen on sisällytettävä järjestämisvastuuseen, koska muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaaminen sitä edellyttää.

5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;

Loisten leviäminen ihmisten ja eläinten välillä (muun muassa heisimadot ja suolinkaiset) on voitava estää. Palvelun riittävydestä on huolehdittava, ja mahdolliseen nopeaan lääkitystarpeen lisääntymiseen varauduttava sisällyttämällä palvelu järjestämisvastuuseen. Vähentämällä loistautien esiintymistä edistetään eläinten terveyttä ja hyvinvointia koko Suomessa. Loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet on sisällytettävä järjestämisvastuuseen myös siksi, että muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaaminen sitä edellyttää.

6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaatavuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;

Suun perusterveydenhuollon kohtuuhintaisten palvelujen riittävyys on eläinsuojelullisista syistä varmistettava sisällyttämällä nämä järjestämisvastuuseen. Espoon kaupungineläinlääkärin vastaanotolla ei ole hampaiden röntgenkuvaukseen käytettävää laitteistoa, joten hoito keskittyy ainoastaan peruslonteiseen hammashoitoon, esimerkkinä hammaskivenpoisto.

7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;

Kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen

8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettävälle naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille;

Kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen

9) kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;

Kuuluu järjestämisvastuuseen aina tuotantoeläinten osalta. Palvelun sisällyttäminen järjestämisvastuuseen katsotaan välttämättömäksi myös kissojen osalta, jotta voidaan varmistaa kohtuuhintainen palvelu eläinsuojelullisista syistä, kuten kissapopulaatioiden syntyminen estämiseksi. Leikkaamattomat kissat lisäksi karkaavat helpommin. Kissojen hallitseman lisääntyminen ja kissan päätyminen kulkukissaksi johtavat eläinten hyvinvointiongelmien. Löytöeläinten talteenotto on eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023) kunnalle asetettu velvoite, ja tehostamalla kissojen kastraatioita ja sterilisaatioita vähennetään kuntien kustannuksia löytöeläinten osalta. Myös koirien kastraatio sisällytetään järjestämisvastuuseen palvelun saatavuuden varmistamiseksi. Kissojen sterilisaation ja kastraation sekä koirien kastraation sisällyttäminen järjestämisvastuuseen ovat olennaisia paitsi kohtuuhintaisen palvelun varmistamiseksi, myös työn mielekkyyden, toiminnan turvaamisen ja eläinlääkärin perusosaamisen ylläpitämisen kannalta.

10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;

Kuuluu olennaisena osana kiireelliseen eläinlääkäriapuun ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen

11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus;

Kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen

12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa tarkoitetulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;

Kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen

13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus;

Kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen

14) eläimen lopetus;

Kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen

Yleiset perustelut ja täydentävien palvelujen tarjoaminen

Kiireettömiä eläinlääkäripalveluita on alueella useiden yksityisten palveluntuottajien taholta tarjolla, mutta sisällyttämällä kaikki 8 §:n mukaiset palvelut järjestämisvastuuseen kaupunki varmistaa, että lakisääteisiä palveluita on saatavilla kaikissa tilanteissa, myös poikkeuksellisissa olosuhteissa. Riittävän kattava kiireettömien palvelujen tarjoaminen myös lemmikki- ja harraste-eläimille mahdollistaa toiminnan akuuteissa tilanteissa sekä tuotantoeläimille tarjolla olevan palvelun saatavuuden. Lisäksi henkilöstön saatavuuden kannalta on olennaista, että tehtävänkuva säilyy riittävän laajana, kuitenkin vaikuttamatta markkinatilanteeseen. Tarjottavat palvelut eivät sisällä erikoiseläinlääkäripalveluita.

Klinikan varustus on yksinkertainen ja vastaa tavanomaista kunnaneläinlääkärin vastaanottoa. Diagnostisen kuvantamisen osalta käytössä on ultraäänilaitte, eikä vastaanotolla ole röntgenlaitteistoa.

Täydentävien eläinlääkäripalvelujen osalta palveluvalikoimassa esitetään tarjottavan eräitä muita perustason toimenpiteitä, kuten koiran sterilisaatioleikkaus ja erilaisten kasvainten poistoleikkaukset. Tehtävät ovat olennaisia eläinlääkärin osaamisen säilyttämiseksi ja mahdollistavat kiiretoimenpiteinä tehtävien leikkausten suorittamisen. Kiiretoimenpiteinä on tarpeen säilyttää palveluvalikoimassa koiran keisarinleikkaus, koiran ja kissan märkäkohtuleikkaus, sekä muut toimenpiteet vastaanoton varustetason ja eläinlääkärin peruskoulutuksen antamissa rajoissa, mikäli nämä katsotaan potilaan hengen pelastamiseksi tarpeelliseksi. Diagnostisena menetelmänä tarjotaan ultraäänitutkimus, eläimen sairauden syyn selvittämiseksi ja hoitotarpeen arvioimiseksi sekä eläimen tiineyden tarkastamiseksi.

Palveluvalikoiman määrittelyssä on olennaista huomioida eläinlääkärien riittävän osaamisen ylläpito, työn mielekkyyden säilyminen, eettisesti kestävä potilastyö ja siten jatkuvuuden varmistaminen vastaanoton toiminnassa myös tulevaisuudessa. Myöskään täydentävät palvelut eivät edellytä erikoiseläinlääkärin osaamista.

Täydentävänä palveluna tarjotaan lisäksi eläinten hyvinvoinnin ylläpitoon liittyvät, klinikkaeläinhoitajan suorittamat perustoimenpiteet kuten esimerkiksi kynsien leikkuu, karvojen ajelu ja muut vastaavat pienimuotoiset toimenpiteet.

Täydentävät palvelut on hinnoiteltava markkinahintaisesti.

Palvelukokonaisuuden järjestämistapa

Palvelukokonaisuus on tarkoitus järjestää samalla tavoin kuin tällä hetkellä.

Virka-aikainen eläinlääkintähuolto toteutetaan omana tuotantona.

Päätösehdotuksen kohdassa 3 tarkoitettu virka-ajan ulkopuolinen päivystys hankitaan Yliopistolliselta eläinsairaualta. Ostopalvelusopimukseen sisältyvät ne 8 §:ssä säädetty eläinlääkäripalvelut, jotka huomioiden 9-11 §:ssä säädetty vähimmäistaso ja -laajuus tulee järjestää kunnan alueella virka-ajan ulkopuolella päivystysluontoisesti (kiireellinen eläinlääkäriapu).

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi